

Provinciale Staten
t.a.v. mevrouw Hannie Kool-Blokland
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Grijpskerke, 17 januari 2026.

Geachte mevrouw Kool - Blokland,

Zojuist lazen wij op de website van Provinciale Staten Zeeland dat er tijdens de vergadering die op 13 februari 2026 wordt gehouden door de commissie Ruimte ook zal worden gesproken over het Nationaal Plan Ruimte voor Defensie (hierna NPRD).

Als mede-eigenaar van Minicamping en Paardenpensionstalling De Kreekrug te Grijpskerke [REDACTED] en paarden eigenaar [REDACTED] hebben wij, net als de Provincie Zeeland, een zienswijze ingediend op het Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. Uit de Nota van Antwoord Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie van 19 december 2025 hebben wij opgemaakt dat ook de Provincie Zeeland zich ook zorgen maakt over de effecten van laagvliegende helikopters op paarden.

Op 21 oktober 2025 hebben wij tijdens een bijeenkomst van de ZLTO in Heinkenszand onze zorgen betreffende laagvliegende helikopters kenbaar gemaakt aan demissionair Staatssecretaris van Defensie, de heer Tuinman. Wij hebben hem uitgelegd dat Zeeland dunbevolkt is, maar dat er jaarlijks 3,15 miljoen toeristen naar Zeeland komen, waarvan er 870.000 neerstrijken in de gemeente Veere. In de gemeente Veere zijn er relatief veel paarden in een klein gebied (206 vierkante kilometer). Veel dieren worden in het weideseizoen dag en nacht buiten gehouden. Buitenom het weideseizoen worden de paarden zo veel als mogelijk op paddocks op het erf gehouden. Paarden zijn vluchtdieren. Helikopters die ongeveer 5 meter boven het maaiveld vliegen, zullen een vluchtreactie veroorzaken. Als dat gebeurt, heeft zo'n dier maar één doel: weg van het gevaar. Het rent in paniek weg, dwars door de omheiningen, door of over sloten, en is op dat moment blind voor alles wat op zijn weg komt. Het paard kan in zijn vluchtreactie zichzelf, maar ook medeweggebruikers ernstig verwonden. Het antwoord dat hij gaf: "En toch komen we ook boven Walcheren vliegen.", stelde ons niet gerust. Naar onze mening is het onverantwoord om in een gebied waar zo veel mensen en dieren aanwezig zijn, laag te gaan vliegen met helikopters. De toezegging van een eventuele app die aan geeft waar en wanneer er wordt gevlogen stelde ons ook niet gerust. Nog afgezien van het feit dat er door een andere woordvoerder van Defensie is aangegeven dat er geen app komt, omdat daar misbruik van wordt gemaakt door activisten die de helikopterpiloten proberen te hinderen, is dit een oplossing die niet in alle gevallen werkbaar is. Voor een pensionstal met veel paarden is het onmogelijk om in korte tijd alle paarden binnen te halen. Hetzelfde geldt voor 2 opfokbedrijven, waarvan de weiden aan de N57 tussen Middelburg en Serooskerke liggen. Deze bedrijven hebben grote groepen paarden van 1 of 2 jaar. Als de groepen aan het einde van het weideseizoen naar de stallen gaan, zijn er meerdere dagen nodig om alle groepen binnen te halen.

Antwoord 1196 uit de voornoemde Nota van Antwoord van 19 december 2025, zijnde een reactie op de zienswijze die is ingediend door Minicamping en Paardenpensionstalling De Kreekrug, biedt voor ons echter wel aanknopingspunten:

Verder wordt er in samenwerking met de relevante lokale overheden en betrokken partijen gekeken naar aanvullende maatregelen, bijvoorbeeld het aanpassen van vliegroutes, om de impact op de regio zo veel mogelijk te beperken. Dit kan ook inhouden dat bepaalde gebieden tijdelijk of permanent worden gemeden tijdens trainingsvluchten.

Het gehele antwoord is als bijlage 1 toegevoegd aan deze brief.

Wij zouden graag samen met u de mogelijkheden onderzoeken om het eiland Walcheren en met name de Gemeente Veere, veilig te houden voor mens en dier. Wij kennen het gebied rondom Grijpskerke, dat precies op de grens van het laagvlieggebied ligt (zie bijlage 2), en nodigen u van harte uit op De Kreekrug om zelf te komen kijken. Daarnaast hebben wij documentatie verzameld (ook betreffende de verschillende paardenhouderijen in het gebied) die voor u mogelijk ook van belang kan zijn. Wij willen deze informatie en onze ervaringen graag met u delen.

Wij horen graag van u.

Met vriendelijke groeten,

[Redacted]
Minicamping en Paardenpensionstalling De Kreekrug
Steengrachtsweg 4-6
4364 RB Grijpskerke
e-mail: info@campingdekreekrug.nl
telefoon: [Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
e-mail: [Redacted]
telefoon: [Redacted]

Bijlage 1: Antwoord 1196 uit de Nota van Antwoord Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie van 19 december 2025

De indiener maakt zich zorgen over de combinatie van veel buiten gehouden paarden, nachtvluchten en toerisme, en pleit voor beperking of uitsluiting van laagvliegen in de regio Walcheren.

Defensie begrijpt de zorgen van de indiener over de mogelijke impact van laagvliegen op buiten gehouden paarden, nachtvluchten en het toerisme in de regio Walcheren. In de nota van antwoord op de NRD en in het NRD is aangegeven dat Defensie zich bewust is van de mogelijke effecten van laagvliegen op de omgeving, inclusief de rust voor dieren en de invloed op toeristische activiteiten. Laagvliegen wordt zorgvuldig gepland, waarbij wordt gekeken naar de specifieke situatie in regio's zoals Walcheren, waar veel paarden buiten worden gehouden en toerisme een belangrijke sector is. Defensie heeft geen plannen om laagvliegen in deze regio uit te sluiten, maar de activiteiten zullen wel zodanig worden gemanaged dat ze geen onaanvaardbare verstoring veroorzaken voor dieren of toeristische activiteiten. Hierbij wordt onder andere rekening gehouden met het vermijden van risicolocaties, zoals drukbezochte toeristische gebieden en gebieden met veel buiten gehouden dieren. Nachtvluchten zullen ook zorgvuldig worden gepland, waarbij wordt gekeken naar de noodzaak van de vluchten en het beperken van overlast, bijvoorbeeld door het instellen van bepaalde tijdvensters voor nachtelijke activiteiten. Verder wordt er in samenwerking met de relevante lokale overheden en betrokken partijen gekeken naar aanvullende maatregelen, bijvoorbeeld het aanpassen van vliegroutes, om de impact op de regio zo veel mogelijk te beperken. Dit kan ook inhouden dat bepaalde gebieden tijdelijk of permanent worden gemedend tijdens trainingsvluchten. Defensie waardeert de zorgen van de indiener en neemt deze mee in de verdere uitwerking van de plannen. Waar mogelijk zullen de activiteiten worden aangepast om de impact op de regio Walcheren te minimaliseren en te zorgen voor een verantwoorde afstemming tussen de militaire en civiele belangen.

Bijlage 2: Westelijk deel van laagvlieggebied N3. Volgens het NPRD wordt in het gehele gebied maximaal 500 uur per jaar laag gevlogen.

